

Tyresö kommun
Barn- och utbildningsförvaltningen

YTTRANDE
2014-08-19
1 (13)

Tyresös Dnr
2013/BUN 0157

Skolinspektionens Dnr
43-2013:4719

Skolinspektionen
Lotta Hedén
Undervisningsråd
Tillsyn och kvalitetsgranskning, Enhet
Söder
Box 23069
104 35 Stockholm

Handlingsplan utifrån Skolinspektion i Tyresö kommun 2014

Inledning

Redan innan återföringen den 8 maj hade förvaltningen inlett ett stort utvecklingsarbete utifrån inspektionsbesluten såväl på kommun- som enhetsnivå, beträffande systematiskt kvalitetsarbete, mallar, blanketter och rutiner. Den 15-16 maj samlades samtliga rektorer, biträdande rektorer och biträdande förskolechefer samt representanter från central förvaltning, för att under två dagar arbeta tillsammans under ledning av förvaltningschefen. Dag ett skedde arbetet i blandade grupperingar kring ett antal frågeställningar kopplade till inspektionsbesluten. Dag två samarbetade chefer med ansvar för grundskola, förskola, fritidshem kring sina specifika verksamhetsområden. Diskussionerna utmynnade bland annat i ett nätverk för biträdande rektorer med ansvar för fritidshem bildades för att öka likvärdigheten mellan fritidshemmen i kommunens skolor, samsyn kring information till vårdnadshavare i fritidshem och förskola samt förändring av mallar för enhetsplaner.

Nedan följer Tyresö kommuns svar på skolinspektionens Kommunbeslut samt beslut gällande Fritidshem respektive Förskola.

Grundskola och grundsärskola

Trygghet och studiero

- Se till att det finns rutiner för att kontinuerligt ta emot anmälningar om kränkande behandling från förskolechefer och rektorer. (6 kap. 10 § skollagen)

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

Barn- och utbildningsnämnden har redan, i april 2014, fattat beslut om nya rutiner för detta. Alla kränkningar ska precis som tidigare direkt rapporteras till rektor som i sin tur skyndsamt ska rapportera till förvaltningschef.

Förvaltningschefen kontrollerar att åtgärder vidtagits. Anmälningar behandlas löpande i Barn- och utbildningsnämnden varje månad. Rektor ansvarar för att rutinerna följs på enhetsnivå. Förvaltningschef ansvarar för att det följs upp på förvaltningsnivå och tas vidare till huvudman i nämnd.

Uppföljning och utveckling av utbildningen

- Se till att det inom barn och utbildningsnämndens ansvarsområde bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Se till att det för samtliga verksamheter finns dokumentation som ger en samlad bild av utbildningens kvalitet på huvudmannanivå. (4 kap. 3 och 5-7 §§ skollagen)

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

En ny mall för Enhetsplan och nya rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet har arbetats fram av förvaltningen under våren 2014. Mallen och rutinerna kommer att presenteras i Barn- och utbildningsnämnden den 27 augusti 2014. Enheterna har redan inlett arbetet med att utifrån den nya mallen analysera det gångna läsåret och utifrån analysen fastställa åtgärder för högre måluppfyllelse och kvalitet. Enhetsplanen har nu ett starkt fokus på det nationella uppdraget och målen, och utgår ifrån en analys av föregående års resultat. I analysen tas hänsyn till olika ämnen, grupper, klasser och individer på enhetsnivå samt

enhetens organisation och personalens kompetens. Även en analys av nämndens mål görs. Arbetsgången säkerställer att det är resultaten som ligger till grund för utvecklingsarbete och satsningar på enhetsnivå.

I september lämnar enheterna in sina enhetsplaner för behandling på central nivå. Genom detta kan resultaten och de planerade insatserna ligga till grund för förvaltningens stöd till enskilda rektorer och enheter samt även nämndens beslut kring särskilda satsningar. Politiken får på detta sätt även viktig kunskap inför beslut. I januari/februari lämnas en reviderad nämndplan med ny budget och nämndens mål. En terminsavstämning på nämndnivå gentemot de nationella målen görs utifrån höstens resultat. Enheternas planer kommer att diskuteras av hela nämnden. *Se bilaga 1, Enhetsplan september läsåret 2014/15 och bilaga 2, Processmall - Stöd i arbetet med enhetsplan grundskola/grundsärskola inklusive fritidshem.*

Förvaltningens ledningsgrupp fattade den 30 april beslut om gemensamma rutiner för arbetet med Unikum, Tyresös digitala verktyg för skriftlig information och IUP. Vid ett givet datum i mitten av varje termin kommer den förväntade måluppfyllelsen gentemot kunskapskraven för varje elev att finnas uppdaterad. Genom detta finns ytterligare möjligheter för både förvaltning och nämnd att i tidigt skede få en bild av kvaliteten i kommunens skolor. I Unikum kan man se förväntade resultat på såväl aggregerad nivå i kommunen, som på skol-, klass- och individnivå.

Förvaltningen fortsätter med att genomföra enkäterna när det gäller vilka insatser som avses att vidtas (höstterminen åk 9) respektive vidtagits (vårterminen åk 9) för de elever som riskerar att inte nå/inte nått målen i åk 9. Resultatet av dessa ligger till grund för diskussion i ledningsgruppen och presenteras i Barn- och utbildningsnämnden. Genom dessa enkäter synliggörs orsaker till bristande måluppfyllelse och rätt åtgärder kan vidtas.

För att säkerställa lektionernas kvalitet genomför rektor eller biträdande rektor lektionsbesök. Ett exempel på underlag som stöd för detta är Skolinspektionens observationsschema för lektioner. *Se bilaga 3, Observationsschema.* Med start ht 2014 ska stickprov med stöd av nämnda observationsschema genomföras vid

samtliga skolor i syfte att säkerställa lektionernas kvalitet. Förvaltningschefen följer upp att stickprov genomförs.

För att säkerställa rutinerna för arbetet med särskilt stöd har den kommunövergripande mallen för beslut om åtgärdsprogram, samt mallen för pedagogisk utredning uppdaterats. Beslut om åtgärdsprogram ska från ht 2014 ha sin grund i den pedagogiska utredningen där det tydligt framgår vilka anpassningar som gjorts innan ett åtgärdsprogram kan komma ifråga. *Se bilaga 4, Pedagogisk utredning för elever i förskoleklass, grundskola och fritidshem och bilaga 5, Beslut om åtgärdsprogram.*

Den kommunövergripande mallen för beslut om anpassad studiegång och placering i särskild undervisningsgrupp har omarbetats för att motsvara skollagens krav. *Se bilaga 6, Beslut om anpassad studiegång respektive särskild undervisningsgrupp.*

Förvaltningens redan pågående arbete med elev- och föräldraenkäter, systematiskt arbetsmiljöarbete, den kommunala kvalitetsgruppens granskningsarbete, Nationella prov och bedömningsmöten, PRIM-test, LUS, Språket lyfter, Diamant och andra tester och skattningar etc. fortsätter.

Fritidshemmen

Utveckling och lärande

- Se till att alla fritidshem ges möjlighet att erbjuda eleverna en meningsfull fritid som stimulerar elevernas utveckling och lärande. (1 kap. 8 § och 14 kap. 2 § skollagen)

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

I den brukarundersökning som genomfördes våren 2014 har andelen föräldrar som anser att fritidshemmets verksamhet är stimulerande och utvecklande för deras barn ökat till 84 procent jämfört med 82 procent året innan. Samtidigt har föräldrarnas nöjdhet med verksamheten på fritidshemmen har ökat från 83 procent till 90 procent. På såväl förvaltnings- som på enhetsnivå pågår arbetet med att ytterligare höja kvaliteten vilket förhoppningsvis kommer att ge utslag i 2015 års mätning.

Utifrån de intervjuer som Skolinspektionen genomfört lyfts följande brister i verksamheten:

- stort elevantal i vissa fritidshem
- låg andel pedagogiskt högskoleutbildad personal
- personalen ges inte alltid möjligheter att genomföra en pedagogiskt planerad verksamhet
- personal känner inte alltid till målen i läroplanen
- fritidshemmets verksamhet kommer i skymundan
- hög personalomsättning

I andra intervjuer framhålls att fritidshemmen har:

- en stimulerande och meningsfull verksamhet med högskoleutbildad personal och goda möjligheter att genomföra en pedagogiskt planerad verksamhet
- personal som är engagerad
- barn som trivs
- en verksamhet som håller en god kvalitet

Sammantaget ger intervjuerna en disparat bild av fritidshemmen i Tyresö. Det arbete som inleddes 2012 kommer nu att intensifieras ytterligare. Detta i sin tur kommer att öka kvaliteten i fritidshemmen.

Kommunens biträdande rektorer med ansvar för fritidshem har sedan maj 2014 organiserats i ett nätverk i syfte att öka likvärdigheten och säkerställa att alla fritidshem håller hög kvalitet. Förvaltningschef och representanter från förvaltningens stab deltar i vissa av dessa möten för att möjliggöra direkt dialog kring utvecklingsfrågor rörande fritidshemmen. Dessutom besöker representanter från detta nätverk förvaltningens ledningsgrupp varje termin för att informera om det gemensamma arbetet.

Två representanter från fritidspedagogernas utvecklingsnätverk rapporterar en gång per termin till förvaltningens ledningsgrupp om nätverkets arbete. Nätverket träffas en gång i månaden och detta ger tillfälle att sprida goda idéer och exempel på god kvalitet i fritidshemmen, och även en möjlighet att fånga in synpunkter och behov från personal verksam i fritidshemmen. Dessa synpunkter kommer till ledningsgruppens kännedom genom den ovan nämnda avrapporteringen.

Ett arbete med att ta fram en kommunövergripande mall för Plan för fritidshem har inletts. Denna tar sin utgångspunkt i styrdokumentet och Skolverkets allmänna råd för fritidshem.

- Senast den 1 december ska samtliga fritidshem, utifrån den nya mallen, ha skrivit fram sin plan.
- Ansvaret för detta åligger respektive rektor.
- Detta följs upp av förvaltningschef och behandlas i Barn- och utbildningsnämnden.

Fritidshemmet kommer under läsåret 2014/15 att vara en strategisk fråga som löpande behandlas i förvaltningens ledningsgrupp för att säkerställa att utvecklingen inte kommer i skymundan.

Skola och hem

- Se till att alla som arbetar i fritidshemmen samverkar och informerar föräldrarna om elevens situation, trivsel och kunskapsutveckling i fritidshemmet. (Lgr 11, Inledning och 2.4 Skola och hem)

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

För att förbättra detta område inom fritidshemmen kommer följande åtgärder att vidtas under hösten 2014:

- Varje fritidshem ska se över och analysera hur information kommuniceras till föräldrar samt arbeta fram en kommunikationsplan.
- I nätverket för biträdande rektorer med ansvar för fritidshem kommer information och kommunikation att vara en prioriterad fråga och goda exempel lyftas fram.
- Senast den 1 december ska alla fritidshem ha implementerat sin kommunikationsplan.
- Ansvaret för detta åligger respektive rektor.
- Förvaltningschef följer upp att detta genomförs.

Förvaltningen har fattat beslut om gemensamma riktlinjer för hur även fritidshemmens verksamhet ska rymmas i Unikum, Tyresös digitala verktyg för skriftlig information och IUP. Under hösten kommer information och kompetensutveckling att genomföras för berörd personal, och fritidshemmen kommer löpande att beredas möjlighet att arbeta i Unikum. Genom detta säkerställs att barnets upplevelse av fritidshemmets verksamhet, och pedagogernas bild av barnets utveckling under fritidshemsvistelsen, kommer till vårdnadshavarnas kännedom under utvecklingssamtalet.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen vid fritidshemmen

- Se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete för fritidshemmen på såväl enhets- som huvudmannanivå som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Se till att det systematiska kvalitetsarbetet för fritidshemmen inriktas mot de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter.

- Se till att det systematiska kvalitetsarbetet för fritidshemmen dokumenteras på såväl huvudmannanivå som på enhetsnivå samt att rektorn tar ansvar för att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen. (4 kap. 3-7 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

En ny mall för Enhetsplan och nya rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet har arbetats fram av förvaltningen under våren 2014. Mallen och rutinerna kommer att presenteras i Barn- och utbildningsnämnden den 27 augusti 2014. Enheterna har inlett arbetet med att utifrån den nya mallen analysera det gångna läsåret och utifrån analysen arbeta fram åtgärder för högre måluppfyllelse och kvalitet. Enhetsplanen har nu ett starkt fokus på det nationella uppdraget och målen, och utgår ifrån en analys av föregående års resultat. För fritidshemmet är det målen i läroplanens kapitel ett och två som är i fokus. I analysen tas hänsyn till olika grupper, klasser och individer på enhetsnivå samt enhetens organisation och personalens kompetens. Även en analys av nämndens mål görs. Arbetsgången säkerställer att det är resultaten som ligger till grund för utvecklingsarbete och satsningar på enhetsnivå.

I september 2014 lämnar enheterna in sina enhetsplaner. Dessa kommer att diskuteras med respektive rektor innan de fastställs på förvaltningsnivå. Genom detta kan resultaten och de planerade insatserna ligga till grund för förvaltningens stöd till enskilda rektorer och enheter samt även nämndens beslut kring särskilda satsningar. Politiken får på detta sätt även viktig kunskap inför beslut om Nämndplanen för kommande kalenderår. *Se bilagor för grundskola/grundsärskola.* I januari/februari revideras nämndplanen med den nya budgeten och nämndens mål.

Förvaltningen har tagit fram gemensamma riktlinjer för hur även fritidshemmens verksamhet ska rymmas i Unikum, Tyresös digitala verktyg för skriftlig information och IUP. Eleverna gör en skattning av sin upplevelse av vistelsen på fritidshemmet utifrån ett antal frågeställningar. Detta görs för att lyfta fram barnens bild av verksamheten och deras utveckling i det sociala samspelet inom ramen för fritidshemmet. Utifrån en sammanställning av denna skattning kan rektor och personal diskutera hur fritidshemmet kan utvecklas

vidare. Dessutom får fritidshemmets personal möjlighet att förbereda utvecklingssamtalet i Unikum genom att skriva kring barnens sociala utveckling och kunskapsutveckling. Barnens- och personalens bild kan på så vis ligga till grund till en fördjupad diskussion kring fritidshemmet under utvecklingssamtalet. Under hösten 2014 kommer information och kompetensutveckling att genomföras och fritidshemmen kommer fortlöpande beredas möjlighet att arbeta i Unikum.

Förvaltningens redan pågående arbete med elev- och föräldraenkäter, systematiskt arbetsmiljöarbete, den kommunala kvalitetsgruppens granskningsarbete, etc. fortsätter.

Personalkompetens

- Se till att personalen vid samtliga fritidshem har utbildning och erfarenhet för de uppgifter de ska bedriva. (2 kap. 13-14 §§ skollagen)

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

Barn- och utbildningsnämnden har satt som mål att öka personaltätheten i fritidshemmen. Självklart anser kommunen att denna personal ska ha adekvat utbildning. Tillgången på just fritidspedagoger motsvarar dock inte efterfrågan i Stockholmsregionen, varför det är en stor utmaning att rekrytera adekvat utbildad personal.

För att attrahera och bibehålla fritidspedagoger erbjuds personalen möjlighet att delta i nätverk och kompetensutveckling. Vid nyrekrytering anställs i möjligaste mån personal med högskoleutbildning. Möjlighet finns för barnskötare som arbetar i fritidshem att utbilda sig till fritidspedagog parallellt med arbete. Skolan bekostar i dessa fall den litteratur som utbildningen kräver, på samma sätt som för de som utbildar sig till förskollärare. Vidare har Tyresö kommun som prioriterat mål att vara en attraktiv arbetsgivare. Detta mål, och hur det ska genomföras, är något som uppmärksammas och arbetas in i enhetsplanerna. Att detta görs följs upp och kontrolleras av förvaltningschefen.

Gruppsammansättningens lämplighet

- Se till att elevgruppernas sammansättning anpassas så att omsorgen och det pedagogiska uppdraget kan tillgodoses. (14 kap. 9 § skollagen

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

Med start ht 2014 ska rektor eller biträdande rektor att genomföra stickprovskontroller i fritidshemmet i syfte att säkerställa att gruppernas sammansättning anpassas så att det pedagogiska uppdraget kan tillgodoses och verksamheten hålla en hög kvalitet.

Rektor ansvarar för att rapportera till förvaltningschef som följer upp situationen i fritidshemmen. Resultatet av kontrollerna kommer att diskuteras i ledningsgruppen då fritidshemmet är en prioriterad fråga under läsåret 2014/15.

Förskolan

Förskola och hem

- Se till att föräldrarna får information om både det egna barnet och verksamheten i stort.
(4 kap. 12-14 §§ skollagen, 8 kap. 11 § skollagen samt Lpfö 98, 2.4 Förskola och hem och 2.7 Förskolechefens ansvar)

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

Varje kommunal förskola har sin egen hemsida där verksamheten beskrivs under rubrikerna ”Vår organisation”, ”Så arbetar vi”, ”Kalender” och ”Kvalitet”. Under ”Så arbetar vi” finns handlingsplaner, informationsbrev samt för en del förskolor även protokoll från barn- och föräldraråd samlat. Information kan lämnas muntligt vid lämning och hämtning, på anslagstavlor eller på en skärm i förskoleentrén. Dessutom kan föräldrarna ta del av den pedagogiska dokumentationen och genom detta informera sig barnets lärprocesser och utveckling.

I brukarenkätens fråga ”Jag får tydlig information om hur mitt barns utvecklas” har andelen föräldrar som svarar positivt ökat från 79 procent 2013 till 84 procent 2014. Samtidigt har värdet för frågorna ”Det finns möjlighet för mig som förälder att ha inflytande i förskolans verksamhet” och ”Personalen är intresserad av mina synpunkter och önskemål” ökat från 70 procent till 74 procent respektive 80 procent till 84 procent. Dessa svar indikerar att kommunikationen mellan föräldrar och förskola har utvecklats positivt under det gångna året.

För att ytterligare förbättra detta område inom de kommunala förskolorna kommer följande åtgärder att vidtas under hösten 2014:

- Varje förskola ska se över och analysera hur information kommuniceras till föräldrar samt arbeta fram en kommunikationsplan.
- I nätverket för biträdande förskolechefer kommer information och kommunikation att vara en prioriterad fråga och goda exempel lyftas fram.
- Senast den 1 december ska alla förskolor ha implementerat sin kommunikationsplan.
- Ansvaret för detta åligger respektive förskolechef.
- Förvaltningschef följer upp att detta genomförs.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

- Säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet för förskolan inriktas mot de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter.
- Se till att det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan dokumenteras på huvudmannanivå och på enhetsnivå.
- Säkerställa att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

(4 kap. 3-7 §§ skollagen, Lpfö 98, avsnitt 2.7 Mål och riktlinjer, Förskolechefens ansvar)

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

En ny mall för Enhetsplan och nya rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet har arbetats fram av förvaltningen under våren 2014. Mallen och rutinerna kommer att presenteras i Barn- och utbildningsnämnden den 27 augusti 2014. Enheterna har redan inlett arbetet med att utifrån den nya mallen analysera det gångna läsåret och utifrån analysen diskutera åtgärder för högre måluppfyllelse och kvalitet. Enhetsplanen har nu ett starkt fokus på det nationella uppdraget och målen, och utgår ifrån en analys av föregående års resultat. I analysen tas hänsyn till, grupper och individer på enhetsnivå samt enhetens organisation och personalens kompetens. Även en analys av nämndens mål görs. Arbetsgången säkerställer att det är resultaten som ligger till grund för utvecklingsarbete och satsningar på enhetsnivå. För förskolan är det målen i Läroplan för förskolan Lpfö 98 som är i fokus. *Se bilaga 7, Enhetsplan förskola september läsåret 2014/15 och bilaga 8, Processmall – Stöd i arbetet med enhetsplan förskola.*

I september 2014 lämnar enheterna in sina enhetsplaner för behandling på central nivå. Genom detta kan resultaten och de planerade insatserna ligga till grund för förvaltningens stöd till enskilda förskolechefer och enheter samt även nämndens beslut kring särskilda satsningar. Politiken får på detta sätt även viktig kunskap inför beslut om Nämndplanen för kommande kalenderår.

I januari/februari lämnas en reviderad nämndplan med ny budget och nämndens mål.

Under våren 2014 har nätverket för de biträdande förskolecheferna tillsammans med förvaltningschefen identifierat ett antal utvecklingsområden gemensamma för samtliga kommunala förskolor. Systematiskt kvalitetsarbete och pedagogiskt

ledarskap är två av dessa frågor, vilka kommer att prioriteras under höstens arbete i nätverket.

Förvaltningens redan pågående arbete med föräldraenkäter, systematiskt arbetsmiljöarbete, den kommunala kvalitetsgruppens granskningsarbete, etc. fortsätter.

Materiella resurser

- Se till att det för utbildningen i förskolan finns de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås. (2 kap. 35 § skollagen och Lpfö 98, 2.3 Barns inflytande och 2.7 Förskolechefens ansvar)

Föreläggandet åtgärdas på följande sätt:

Fastighetsförvaltningen har en budget och tidplan för att renovera och underhålla kommunens fastigheter inberäknat förskolorna.

Barn- och utbildningsförvaltningens förvaltningschef har regelbundna möten med fastighetsavdelningen kring de förbättringsområden avseende lokaler som nätverket för biträdande förskolechefer lyft fram. Genom detta säkerställer förvaltningschefen kvaliteten avseende förskolemiljön.

Med inledning hösten 2014 kommer samtliga biträdande förskolechefer ha egna möten med fastighetsavdelningen. Då dessa möten hålls på förskolorna finns goda möjligheter att synliggöra och åtgärda brister i förskolemiljön. Biträdande förskolechef ansvarar för att dessa möten sker regelbundet på varje förskola.

Förvaltningschefen ansvarar för att följa upp resultatet av dessa möten och i dialog med fastighetsavdelningen göra prioriteringar avseende renovering och upprustning av förskolorna.